ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

COĞRAFYA 10

Ünite

BEŞERÎ SİSTEMLER

Konu

- Nüfusun Özellikleri ve Önemi
- Dünyada Nüfusun Tarihsel Seyri ve Dağılışı

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr

5. SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1	Sınırları tanımlı bir bölge üzerinde belirli bir zaman diliminde yaşayan insan sayısı olan nüfusu, demografi, coğrafya, sosyoloji, tarih, tıp ve ekonomi gibi bilimler, kendi yöntemleri çerçevesinde incelemektedir. Demografik, sosyal ve ekonomik verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve analiz edilmesine nüfus sayımı denir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
2	Dünyada bilinen ilk nüfus sayımları; Çin, Sümer ve Mısır toplumlarında (MÖ 3000-2750) tahsil edilecek vergi miktarını ve orduya alınacak asker sayısını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Türk tarihinde ilk nüfus sayımı Osmanlı Padişahı II. Mahmut tarafından gerçekleştirilmiş olup (1831) dünyada yapılan ilk sayımlarla aynı amaca yöneliktir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
3	Türkiye'de ilk resmî nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır. Günümüzde ülkemizdeki nüfus sayımlarını Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) gerçekleştirmektedir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
4	Dünyada nüfus sayımı yapılırken iki yöntem kullanılır. De Facto (Defakto): İnsanların sayım gününde bulundukları yerin nüfusuna eklenmesine dayalı olarak gerçekleşen yöntemdir. De Jure (Dejur): Nüfus sayımının sürekli ikamet adresinin esas alınmasına dayalı olarak gerçekleşen yöntemdir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
5	Ülkeler açısından son derece önemli olan nüfus sayımları; nüfusun cinsiyet yapısı, ortalama yaşam süresi ve yaş grubu, doğum-ölüm ve okuryazar oranının yanı sıra nüfus artış hızı, çalışan nüfusun sektörel dağılımı, kır ve şehir nüfusunun dağılışı gibi özellikler hakkında bilgi verir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
6	Cinsiyet yapısı, en genel anlamıyla nüfusun kadın ve erkek nüfus olarak dağılımıdır. Çoğu ülkede kadın ve erkek nüfusun birbirine yakın değerlerde olduğu görülür. 2019 yılı dünya nüfus verilerine göre toplam nüfusun %50,42'i erkek, %49,58'i de kadınlardan oluşur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
7	Ortalama yaşam süresi, ülkelerin sağlıktaki seviyeleri ile doğrudan ilişkili ve gelişmişliğin göstergelerinden biridir. Dünyadaki ortalama yaşam süresi 2019 yılı Birleşmiş Milletler verilerine göre 73 yıldır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

8 Nüfusun yaş gruplarına dağılımı, genel olarak üç gruba ayrılır. 0-14 yaş grubu çocuk nüfus, 15-64 yaş grubu yetişkin nüfus, 65+ yaş grubu ise yaşlı nüfus olarak ifade edilir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

9 Okuryazar oranı, ülke kalkınmasında etkili olan bir faktördür. İyi eğitim görmüş nitelikli iş gücü, günümüz dünyasında büyük önem taşımaktadır. Bir ülke nüfusuna ait okuryazar oranının yüksek olması gelişmişlik ölçütleri arasında değerlendirilmektedir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

10 Doğum ve ölüm oranları, dünya genelinde bir yıl içinde meydana gelen doğum sayısının toplam nüfusa oranına doğum oranı denir. Bir yıl içinde meydana gelen ölüm sayısının toplam nüfusa oranına da ölüm oranı denir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

11 Nüfus artış oranı, doğum ve ölüm oranları arasındaki farkı ifade eder. Doğum oranlarının ölüm oranlarından fazla olması nüfusun artmasına, az olması da nüfusun azalmasına neden olmaktadır. Doğumların ölümlerden fazla olması sonucu meydana gelen nüfus artışına doğal nüfus artışı denir. Doğal nüfus artışına ek olarak göçlerin etkisiyle meydana gelen nüfus artışına da gerçek nüfus artışı denir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

12 Şehir ve kır nüfusu, bir ülkenin gelişmişlik seviyesi ile doğrudan ilişkilidir. Gelişmiş ülkelerde nüfusun çoğunluğu şehirlerde, gelişmekte olan ülkelerde ise kırsal kesimlerde yaşamaktadır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

13 Gelişmiş ülkelerde aktif nüfusun büyük bölümü sanayi ve hizmetler sektöründe, gelişmemiş ülkelerde ise tarım sektöründe çalışmaktadır. Dünya geneline bakıldığında aktif nüfusun yaklaşık yarısı hizmetler sektöründe, diğer yarısı da tarım ve sanayi sektörlerinde çalışmaktadır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

14 Tarihî süreçte dünya nüfusunun sürekli olarak artış gösterdiği kabul edilmektedir. Ancak bazı dönemlerde bu artışta hızlanma, bazı dönemlerde de yavaşlama olmuştur. Dünya nüfusunda ani artışların olduğu dönemlere sıçrama dönemi denir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

15 Birinci Sıçrama Dönemi: Yaklaşık 1 milyon yıl önce insanın beslenme ve korunma amaçlı çeşitli aletleri icat etmesiyle, İkinci Sıçrama Dönemi: Yaklaşık 10 000 yıl önce yerleşik hayata geçen insanların, hayvanları evcilleştirmesi ve tarımla uğraşmasıyla, Üçüncü Sıçrama Dönemi: Sanayi Devrimi'yle beraber meydana gelmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

16 Nüfusun dünya genelindeki dağılışı her yerde eşit değildir. Bazı yerler sık, bazı yerler seyrek nüfuslu iken bazı yerlerde ise nüfus bulunmamaktadır. Nüfusun yeryüzüne dağılışında etkili olan faktörler doğal ve beşerî olmak üzere ikiye ayrılır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

17 İnsanoğlunun her geçen gün artan bilgi birikimi ve bu sayede yaşanan teknolojik gelişmeler, doğal faktörlerin nüfusun dağılışındaki belirleyici etkisini azaltmıştır. Örneğin günümüzde bazı çöllerde tarım yapılabilmekte, soğuk ya da sıcak iklim bölgelerine uygun konutlar inşaa edilebilmektedir. Yaşanan bu gelişmelere rağmen nüfusun dağılışında iklim, yeryüzü şekilleri, toprak yapısı, kara ve denizlerin dağılışı ve su kaynakları gibi doğal faktörlerin halen önemli etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

18 Dünyada nüfusun dağılışında etkili olan tarihî faktörler, tarım, sanayi, madencilik, turizm, ulaşım ve ticaret beşerî faktörler arasında yer alır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
0 - 22	23 - 27	28 - 36	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13. maddelerin konu özeti

14-15. maddelerin konu özeti

16-17-18. maddelerin konu özeti

Eşleştirme

Nüfus dağılışının sınırlı olduğu yerlerin gösterildiği haritadaki noktalarla, nüfus dağılışını sınırlandıran en etkili bir faktörü doğru olarak eşleştiriniz.

1

2

3

4

5

6

Sık ve Gür Bitki Örtüsü — A

Engebeli Yer Şekilleri — B

Düşük Sıcaklıklar — C

Kara ve Deniz Dağılışı — Ç

Örtü Buzulları — D

Aşırı Kuraklık — E

Boşluk Doldurma

Aşağıdaki kelimeleri verilen ifadelerdeki boşluklara doğru olarak yazınız.

Yoğun	Sanayi Devrimi	De Jure	Seyrek	Kadın
Nüfus sayımı	Nüfus	Aktif	Demografi	İsveç
Kalkınma	Aritmetik	Artış	Şehir	Hizmet
Bağımlı	Erkek	De Facto	Gerçek	Yaşlı

1. Sınırları tanımlı bir bölge üzerinde belirli bir zaman diliminde yaşayan insan sayısına ..... denir.
2. Dünya'da veya bir ülkede bulunan nüfusun yapısını ve özelliklerini ..... bilimi inceler.
3. ..... Demografik, sosyal ve ekonomik verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve analiz edilmesidir.
4. Göç veren yerlerde cinsiyet durumunda ..... nüfus oranının fazla olma ihtimali yüksektir.
5. 18. yüzyılda ..... modern anlamda ilk nüfus sayımının yapıldığı ülkedir.
6. ....., insanların sayım gününde bulundukları yerin nüfusuna eklenmesine dayalı olarak gerçekleşen yöntemdir.
7. Ekonomik anlamda göç alan yerlerde genelde ..... nüfus oranı daha fazladır.
8. 65 yaş ve üzeri nüfus, yaşlı ..... olarak değerlendirilir.
9. Nüfus sayımının sürekli ikamet adresinin esas alınmasına dayalı olarak gerçekleşen yönteme ..... denir.
10. Nüfus ..... oranı doğum ve ölüm oranları arasındaki farktır.
11. Gelişmiş ülkelerde ..... nüfus oranı kır nüfus oranından fazladır.
12. Bir ülkeye ait nüfus miktarı ve nüfus artışı, nüfusun yapısı ve demografik özellikleri, ekonomik yönden ..... üzerinde etkilidir.
13. Bir alanda yaşayan nüfus ile o alanın yüz ölçümü arasındaki orana ..... nüfus yoğunluğu denir.
14. Doğal nüfus artışına ek olarak göçlerin etkisiyle meydana gelen nüfus artışına ..... nüfus artışı denir.
15. Almanya, ... nüfus oranı düşük olduğu için 1950'li yıllardan itibaren dünyanın farklı ülkelerinden işçi göçü talebinde bulunmuştur.
16. Çöller, kutup bölgeleri ve ekvatoral bölgede genelde 1000 metre yükseltinin altındaki yerler ..... nüfuslu alanlardır.
17. ..... nüfusun kırsal alanlardan şehirsel alanlara göçünü hızlandırmıştır.
18. Nüfus artışının azaldığı, hatta durduğu birçok ülkede zamanla ..... nüfus oranı artış göstermektedir.
19. Dünya geneline bakıldığında aktif nüfusun yaklaşık yarısı ..... sektöründe çalışmaktadır.
20. Kömür madeninin etkisiyle Almanya'nın Ruhr Bölgesi ve ABD'nin Appalaş Dağları, elmas ve altının etkisiyle de Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg şehri ..... nüfuslu alanlara örnektir.

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Nüfus teorisi ile tanınan Malthus gıda üretimindeki artışın, nüfus artışından daha yavaş olacağını ve buna bağlı olarak refah seviyesinin düşeceğini öne sürmüştür. Diğer bir örnekle Dünya nüfusu geometrik şekilde (2-4-8-16...) artarken besin kaynakları aritmetik şekilde (1-2-3-4-5...) artmaktadır. Arada oluşan farkın bazı bölgelerde büyük gıda sorunlarına sebep olacağını ve nüfusun azalacağını iddia etmektedir.

Malthus'un teorisinin günümüze kadar gerçekleşmemesinin sebebi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Nüfus artışında büyük sıçramalar yaşanmaması
B) Tarımsal üretimde yaşanan gelişmeler
C) Dünya nüfusunun dağılışının düzensiz olması
D) Çin'in nüfusu azaltıcı politikaları
E) Nüfusun sürekli göç halinde olması

2. Okuryazar oranı bir ülkenin gelişmişliğini gösteren ana göstergelerden biridir. Gelişmiş ülkelerde okuryazar oranı genellikle yüksektir.

Buna göre, haritada verilen noktaların hangisinde okuryazar oranının diğerlerine göre daha düşük olması beklenir?

A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

3. Bir ülkede çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışı ülkenin gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi vermektedir.

Buna göre aktif nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışını gösteren aşağıdaki grafiklerden hangisi diğerlerine göre daha az gelişmiş bir ülkeye aittir?

A)
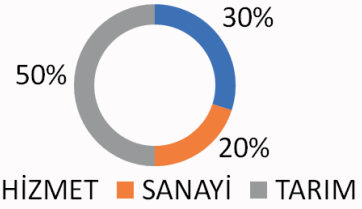

B)
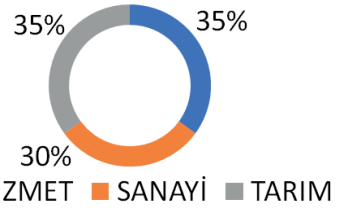

C)
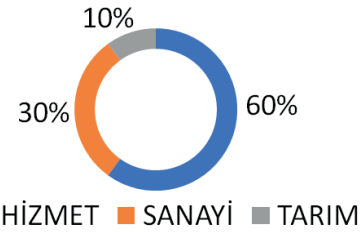

D)
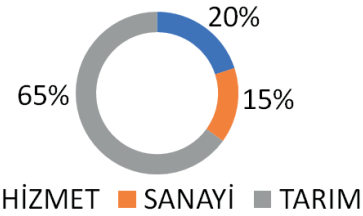

E)
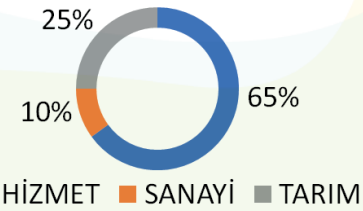

4 ve 5. soruları aşağıdaki haritaya göre cevaplayınız.

Aşağıdaki haritada ülkelerin nüfus yoğunlukları gösterilmiştir.

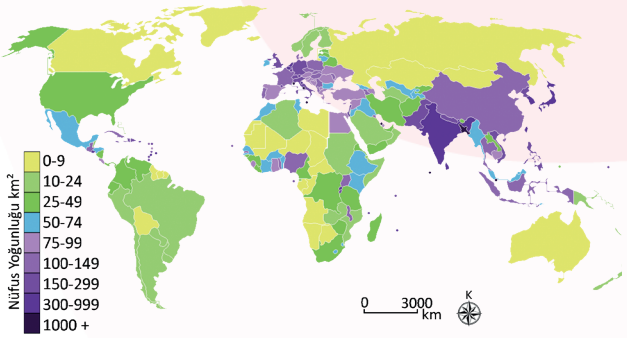

4.

Almanya	Rusya	Avusturalya
Kanada	Norveç	Hindistan
ABD	Venezuela	İran
Japonya	Cezayir	Çin
İtalya	Brezilya	Meksika

Tabloda verilen ülkelerden nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu ilk beş ülke aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

A) Avustralya, Hindistan, Meksika, Çin, Norveç
B) Rusya, Kanada, ABD, Cezayir, Venezuela
C) Çin, Meksika, Hindistan, Rusya, İtalya
D) Hindistan, Japonya, Almanya, İtalya, Çin
E) Almanya, Venezuela, Brezilya, İran, Cezayir

5. Dünyadaki nüfus dağılışına göre;

I. Batı Avrupa
II. Güneydoğu Asya
III. Avustralya
IV. Kuzeybatı Afrika

gibi alanlardan hangilerinde nüfus yoğunluğu daha azdır?

A) I ve III B) I ve IV C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

6. De Facto yönteminde insanlar sayım gününde bulundukları yerde sayılırken De Jure yönteminde nüfus sayımları sürekli ikametgâh adresleri baz alınarak yapılmaktadır. De Jure yöntemi ikametgâhların bir veri tabanında toplanması ile anlık ve doğru olarak yapılabilmektedir. Fakat De Facto yönteminde sayım daha zordur. Bu sebeple 5 ya da 10'ar yıl aralıklarla yapılırlar. Tüm ülkede sokağa çıkma yasağı ilan edilir ve devlet görevlileri ev ev dolaşarak vatandaşları bulundukları adreslerde sayar. Hatalı sonuçlar her iki sistemde de ortaya çıkabilir fakat De Facto yönteminde hata payı daha yüksektir. Gelişmiş ülkelerde De Jure yöntemi kullanılırken az gelişmiş ülkelerde genelde De Facto yöntemi kullanılmaktadır.

Buna göre aşağıdaki ülkelerden hangisinde De Jure yönteminin kullanılması beklenmez?

A) Nijerya B) Türkiye C) Fransa D) Kanada E) İspanya

7. Yeryüzünün yüksek kesimlerinde sıcaklık ve yağış ortalamaları yükseltisi az olan alanlara göre daha düşüktür. Bu durum insan yaşamını olumsuz etkilediğinden, yükseltisi fazla olan alanlarda nüfus genelde seyrektir.

Buna göre, haritada işaretli noktaların hangisinde yüksek yerlerin yerleşim için daha fazla tercih edilmesi beklenir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Aşağıda verilen haritalar arasındaki ilişkiyi değerlendirerek soruları cevaplayınız.

İnsani Gelişme Endeksi: dünya üzerinde eğitim, sağlık, bireysel özgürlük, yeterli beslenme, güvenlik, gelir düzeyi, okuryazarlık oranı vb. konulara göre oluşturulan gelişmişlik ölçütüdür.

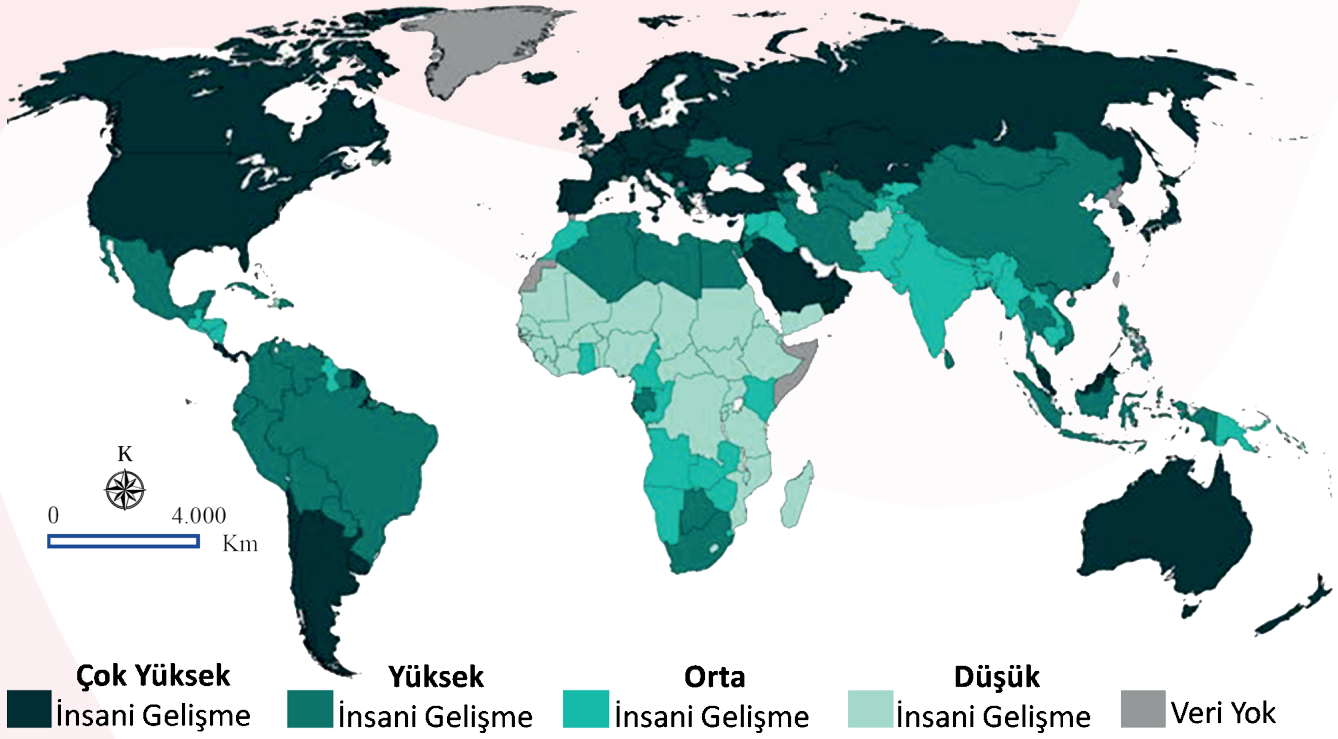

İnsani Gelişme Endeksi Haritası, UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) 2020

Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi: Yeni doğmuş bir bireyin mevcut ölümlülük risklerine maruz kalması durumunda yaşaması beklenen ortalama yıldır.

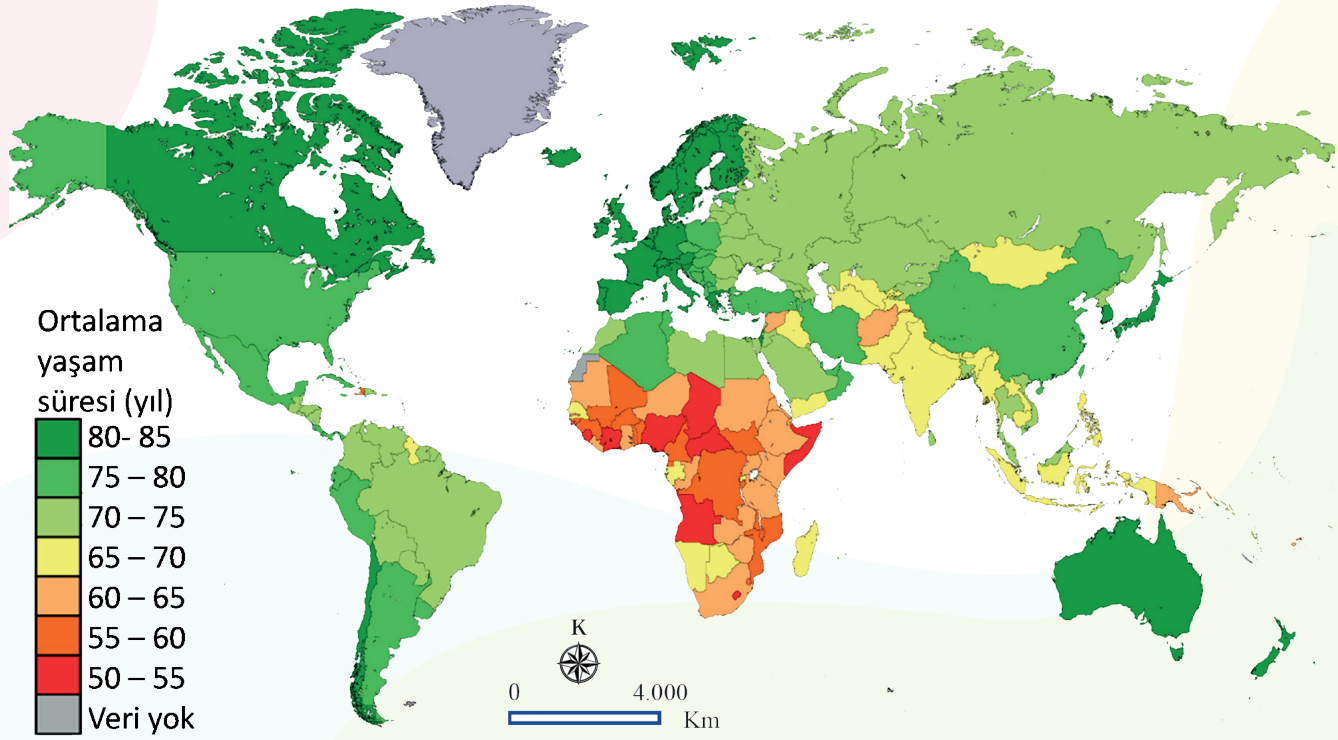

Doğuşta Beklenen Yaşam Süreleri

1. Gelişmişliğin yalnızca ekonomik göstergelere göre ölçüldüğü yaklaşımlara alternatif olarak Birleşmiş Miletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından 1990 yılından bu yana her yıl yayımlanan İnsani Gelişme Endeksi Raporun'da hangi kriterler incelenmektedir.

.....
.....
.....

2. Avrupa Kıtası ve Kuzey Amerika gibi alanlarda doğuşta beklenen yaşam sürelerinin uzun olmasını açıklayınız.

.....
.....
.....

3. Doğuşta beklenen yaşam sürelerinin 70 yıldan daha az olduğu alanları genel olarak yazınız.

.....
.....
.....

4. İnsani gelişme endeksi ve doğumda beklenen yaşam süresi haritaları arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

.....
.....
.....

5. Afrika Kıtası'ndaki ülkelerde insani gelişme endeksi ve doğumda beklenen yaşam süresinin kısa olmasının nedenlerini yazınız.

.....
.....
.....

6. İnsani gelişme endeksi ve doğumda beklenen yaşam süresinin düşük olduğu alanlarda bu iki olguyu yükseltebilmek için çalışan Birleşmiş Milletler ile ilişkilendirilen uluslararası örgütler ve bunlara bağlı uzmanlık kuruluşlarına örnekler veriniz.

.....
.....
.....

Aşağıdaki metinden ve nüfus özelliklerinin verildiği tablodan faydalanarak soruları cevaplayınız.

Nüfus, sınırları belirlenmiş bir yerde yaşayan insan sayısıdır. İnsan sayısı; ülkeler için askerî, ekonomik ve siyasi anlamda potansiyel bir güç olabileceği gibi yeterli ekonomik büyüme sağlanamadığında sorun oluşturabilecek bir duruma da dönüşebilir. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerini tahmin etmek için nüfusun yapısı ile ilgili bazı verilere bakmak yeterli olacaktır. Bu veriler, aynı zamanda "Nüfus artışı, olumlu sonuçlar doğurarak ülkeye kazanç mı sağlayacak, yoksa çalışan insanların yüküne yük katarak yeni bağımlı bir nüfus mu oluşturacak?" sorusunun da cevabını verecektir.

Aşağıdaki tabloda Danimarka ve Zimbabve ile ilgili 2019 yılına ait bazı veriler sıralanmıştır.

DANİMARKA	
Nüfusu	5,8 milyon
Yıllık Nüfus Artış Oranı	%0,22
Ortalama Yaşam Süresi	82,9 yıl
Kişi Başına Düşen Millî Gelir	60.692 $
Doğum Oranı	‰11
Ölüm Oranı	‰9,5

ZIMBABVE	
Nüfusu	14,8 milyon
Yıllık Nüfus Artış Oranı	%1,40
Ortalama Yaşam Süresi	62,3 yıl
Kişi Başına Düşen Millî Gelir	859 $
Doğum Oranı	‰31
Ölüm Oranı	‰7,8

(Veriler, kopenhag.be.mfa.gov.tr adresi, insamer.com adresi ve Dünya Bankası bilgilerinden alınmıştır.)

1. Hangi ülkede yaşlanma sorunu yaşanmaktadır? Tablodaki hangi bilgilerden yararlanarak bu sonuca ulaştınız? Bu durum ne gibi sorunlara neden olur?

.....
.....
.....
.....

2. Zimbabve'de yüksek doğum oranlarının sonucunda meydana gelen değişimlerin, hangi yaş grubunda olacağını ve bu durumda ülke yöneticilerinin hangi konularda önlemler alması gerektiğini açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

3. Hangi ülkenin kentleşme oranı ve okuryazarlık oranının yüksek olduğunu düşünüyorsunuz? Gerekçeleriniz nelerdir?

.....
.....
.....
.....

4. Bebek ölüm oranlarının hangi ülkede daha fazla olduğunu düşünüyorsunuz? Gerekçeleriniz nelerdir?

.....
.....
.....
.....

5. Her iki ülkede de ölüm oranları yüksektir. Bu durumun nedenini gerekçeleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

6. Nüfus artış hızının düşük olduğu Danimarka'da zamanla iş gücü potansiyeli de azalır. Bu ülkenin iş gücü ihtiyacını karşılamak amacıyla dış göç almasının ülkenin demografik yapısına etkileri neler olabilir?

.....
.....
.....
.....

Sınıflandırma

Aşağıdaki dünya nüfusunun dağılışını etkileyen faktörleri verilen şemaya doğru olarak yazınız.

İklim	Tarihi Faktörler	Su Kaynakları	Madencilik	Kara ve Denizlerin Dağılışı
Ulaşım	Yeryüzü Şekilleri	Turizm	Toprak Yapısı	
Sanayi	Tarım	Ticaret		

DÜNYA NÜFUSUNUN DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

DOĞAL FAKTÖRLER

-
-
-
-
-

BEŞERÎ FAKTÖRLER

-
-
-
-
-
-
-

Haritayı Kullan

Haritaları kullanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Dünya Nüfus Yoğunluğu Haritası

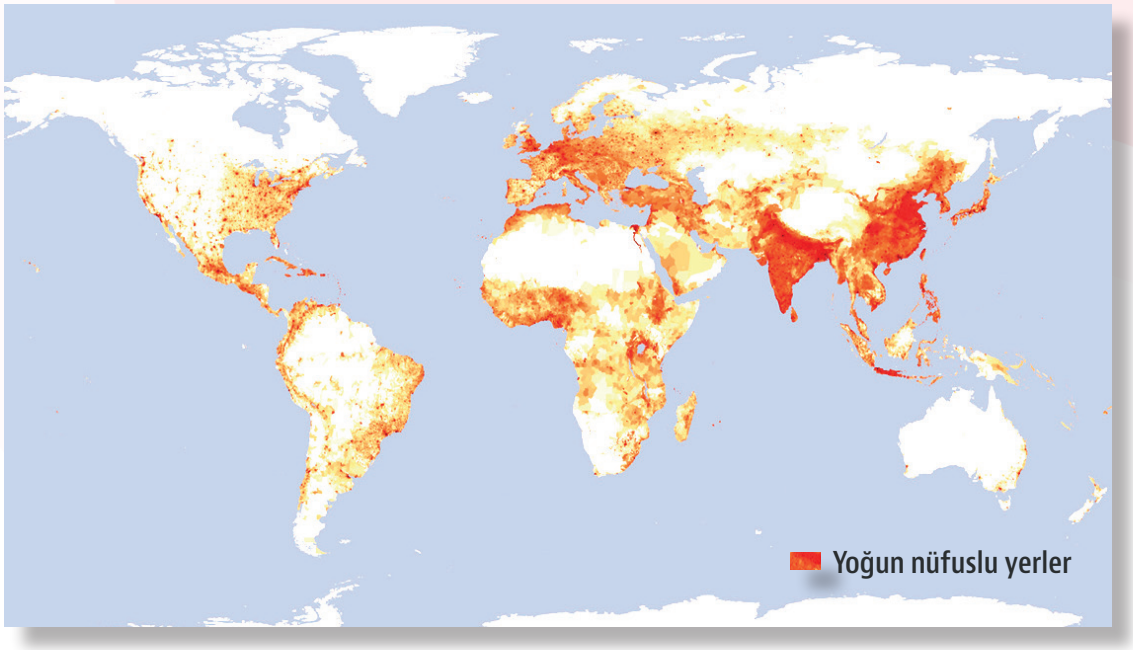

Dünya İklim Tipleri Haritası

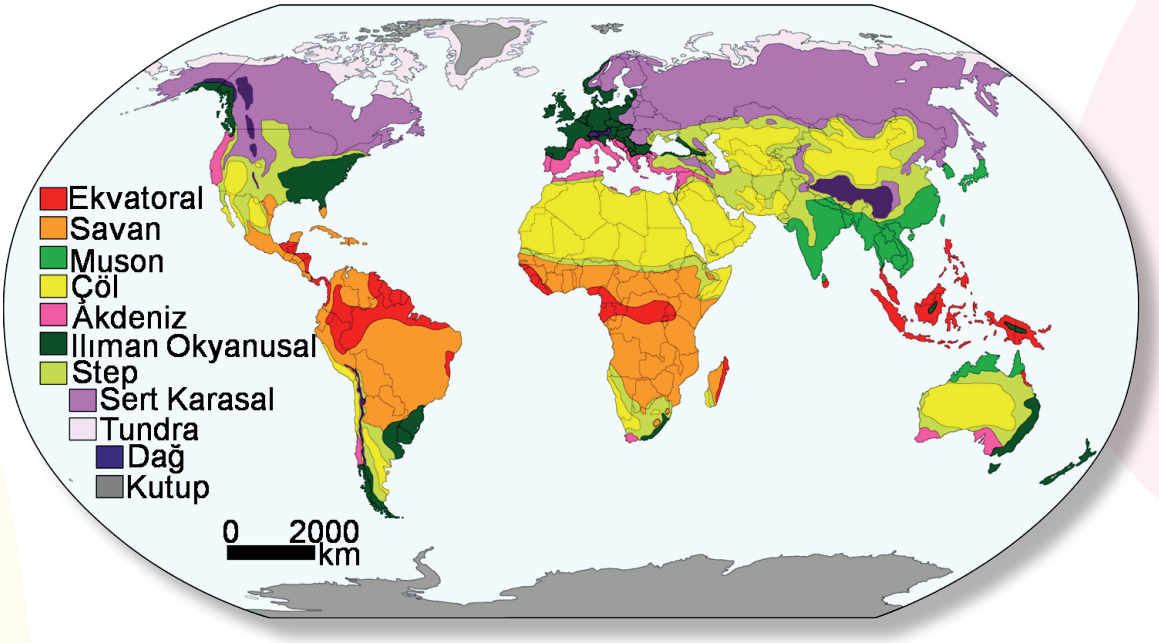

Nüfusun dağılışını sınırlandıran ve nüfusun yoğunlaşmasında olumlu etki yapan iklimleri aşağıdaki tabloya yazınız.

Nüfusun Dağılışını En Fazla Sınırlandıran / Kısıtlayan İklimler	Nüfusun Yoğunlaşmasında Olumlu Etki Yapan İklimler

Bil-Bul-Çöz

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeleri bulunuz.

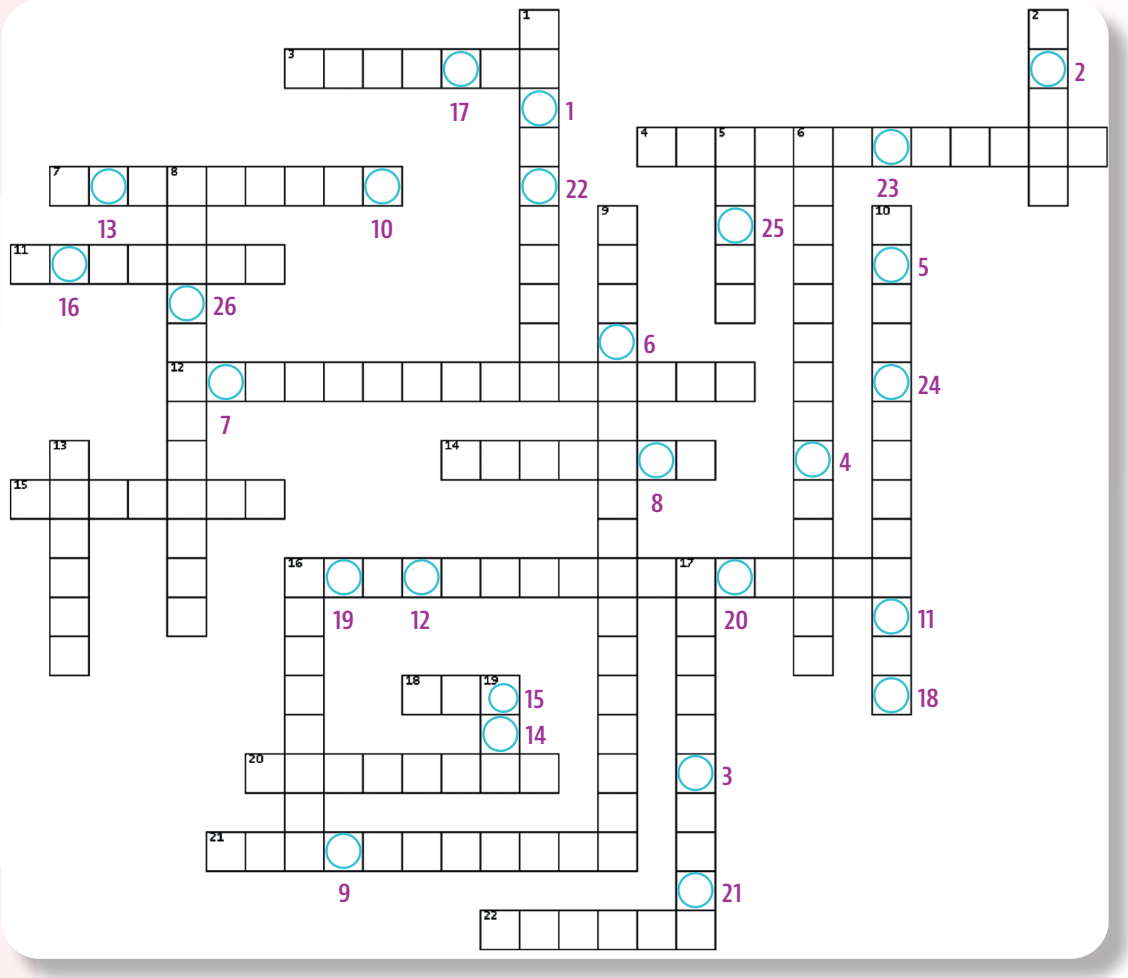

SOLDAN SAĞA

3. Yaşlı nüfus oranı yüksek olan bir Avrupa ülkesi
4. Osmanlıda ilk sayımı yapan padişah
7. Toplam nüfusun toplam alana oranıyla elde edilen nüfus yoğunluğu
11. Nüfus dağılışını etkileyen kazanç amaçlı yapılan alım satım etkinliği
12. Yeni doğmuş bir bireyin mevcut ölümlülük risklerine maruz kalması durumunda yaşam süresi
14. Yeni doğan bebekten en yaşlıya kadar nüfusu oluşturan kişilerin yaşları küçükten büyüğe doğru sıralandığında ortada kalan kişinin yaşı
15. Afrika Kıtası'nın kalabalık bir ülkesi
16. Doğum ve ölümlere bağlı gerçekleşen nüfus değişimi
18. Nüfusun yer değiştirmesi olayı
20. Soğuk iklim sebebi ile nüfusu seyrek olan bir ada
21. Demografik, sosyal ve ekonomik verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve analiz edilmesi
22. Merkezi nüfus ve ikametgâh sistemi

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Yer altı kaynaklarına bağlı olarak nüfusun dağılışını etkileyen beşerî bir faktör
2. Sınırları tanımlı bir bölge üzerinde belirli bir zaman diliminde yaşayan insan sayısı
5. Atmosferde gerçekleşen olaylarla nüfusun dağılışını etkileyen doğal faktör
6. En genel anlamıyla nüfusun kadın ve erkek nüfus olarak dağılımı
8. İkinci nüfus sıçramasına sebep olan olay
9. Doğumlara ek olarak göçlerin etkisiyle gerçekleşen nüfus değişimi
10. Çalışma çağındaki birey başına düşen çocuk ve yaşlı bireylerin oranı
13. Dünyada aktif nüfusun en çok çalıştığı sektör
16. Nüfus bilimci
17. Çalışma çağındaki nüfus
19. Dünyanın en kalabalık ülkesi

ANAHTAR KELİMELER

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

Kelime Avı

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden istenilen kelimeyi bulunuz. Numaralı kutulardaki harflerden anahtar kelimelere ulaşınız.

1. Akdeniz	İUTZRM	13
2. Artan nüfus	İLMASO	1
3. Himalayalar	LLNAAKIDĞA	17
4. Bilim teknik	OEJİKNLOT	16
5. Sayım yöntemi	RUJEED	18
6. Kuzey Afrika	LÇÖ	
7. İletişim	LIMUŞA	21
8. Brezilya	ANVMSDİOZAAİ	19
9. Veri	İTSKASTİTİ	7
10. Sanayi şehri	NTRMCEAHSE	6
11. Eğitim	RKARAUZOY	9 23
12. Azalan nüfus	AYPNOJA	15
13. İşçi göçü	AYSİAN	14
14. Çalışmayan	LĞAIMIB	22 20
15. Mısır	ELİTLDINAS	10
16. Avcılık dönemi	RİİBCİN	8
17. Nüfus bilimi	RAOİMFDGE	2 12
18. Genç nüfus	KİTREÜY	11 3
19. Kutup iklimi	TAAANRKKTİ	4
20. Ziraat	IRMTA	5

ANAHTAR KELİMELER

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. B 2. A 3. E 4. D 5. Ç 6. C

BOŞLUK DOLDURMA

1. Nüfus 2. Demografi 3. Nüfus Sayımı 4. Kadın 5. İsveç 6. De Facto 7. Erkek
8. Bağımlı 9. De Jure 10. Artış 11. Şehir 12. Kalkınma 13. Aritmetik 14. Gerçek
15. Aktif 16. Seyrek 17. Sanayi Devrimi 18. Yaşlı 19. Hizmet 20. Yoğun

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. B 2. C 3. D 4. D 5. E 6. A 7. B

AÇIK UÇLU SORULAR

1. İnsani Gelişme Endeksi'nde gelir düzeyinin yanında sağlık ve bilgi de temel kıstas olarak görülür. Bu üç kıstasın bir ülkede yeterli derecede bulunması gelişmişlik için bir anahtardır. İnsani gelişme endeksi belirlenirken eğitim, sağlık, bireysel özgürlük, yeterli beslenme, güvenlik, gelir düzeyi, okuryazarlık oranı vb. gibi birçok unsur dikkate alınır. Ekonomik olarak gelişmiş ülkelerden bazılarında insani gelişme endeksi düşük olabilirken ekonomik olarak gelişmemiş ülkelerde yüksek olabilir.

2. Doğuşta beklenen yaşam süreleri, ülkelerin sağlıktaki seviyeleri ile doğrudan ilişkili ve gelişmişliğin göstergelerinden biridir. Genel olarak sağlık, eğitim, gelir düzeyi, yaşam seviyesi, beslenme koşulları yüksek olan ülkelerde doğuşta beklenen yaşam süresi uzundur.

3. Orta ve Güney Afrika, Ortadoğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinin bazıları.

4. Haritalar incelendiğinde çok yüksek gelişme endeksine sahip alanlarda doğumda beklenen yaşam süresinin de uzun olduğu görülmektedir. Çünkü insani gelişme endeksi genel yaşam koşullarını belirlediği için doğumda beklenen yaşam süresinde de etkilidir.

5. Afrika Kıtas'ındaki ülkeler genellikle ekonomik gelişmişliğin istenen seviyelerde olmadığı ülkelerdir. Bu ülkelerde hâlâ tarım toplumları daha yaygındır. Sağlık imkânlarının yetersizliği, yetersiz beslenme, gelir düzeyinin azlığı, yaşam standartlarının düşüklüğü, eğitim ve teknolojik yetersizlikler gibi nedenlerle kıtada insani gelişme endeksi ve doğumda beklenen yaşam süresi kısadır.

6. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) - Uluslararası Para Fonu (IMF) - Dünya Ticaret Örgütü (WTO) - Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) - Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) - Dünya Sağlık Örgütü (WHO) - Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) - Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) - Dünya Bankası (WB) - Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)

BECERİ TEMELLİ

1. Danimarka'da doğum oranları düşük, ortalama yaşam süresi uzun olduğu için nüfus yaşlanmaktadır. Yaşlanan nüfus; emeklilik ve sağlık sistemine ayrılan bütçenin artmasına, nüfusun dinamizmini kaybetmesine, iş gücü ihtiyacının artmasına ve ülkenin dışarıdan göç yoluyla iş gücü almak zorunda kalmasına neden olmaktadır.

2. Zimbabve'de doğum oranlarının yüksek olması çocuk ve genç nüfusun oranını artırır. Zimbabve'de yöneticiler çocuk sağlığı, aşılanma ve eğitim konusunda önlemler almak ve yatırımlar yapmak zorundadır. Yine bu gençlerin ileride istihdam edilebilmesi de devlet yöneticilerinin almak zorunda oldukları önlemlerdendir.

3. Nüfusa ait doğum ve ölüm oranları, ortalama insan ömrü gibi veriler bize ülkenin gelişmişliği hakkında bir fikir verebilir. Bu verilerden yola çıkarak Danimarka'nın kentleşme ve okuryazar oranının,diğer gelişmiş ülkelerde olduğu gibi yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

4. Bebek ölüm oranları, gelişmekte olan ancak sağlık yatırımları yetersiz ülkelerde daha fazladır. Nüfusa ait diğer göstergelerden yola çıkarak Zimbabve'de bebek ölüm oranlarının yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

5. Özellikle gelişmiş bir ülke kategorisinde olan Danimarka'da ölüm oranlarının daha yüksek olduğunu görüyoruz. Danimarka'da ölüm oranlarının yüksek olmasının sebebi, yaşlı nüfusun oranının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Zimbabve'de ölüm oranlarının yüksek olmasında ise ortalama yaşam süresinin kısa olması ve bebek ölüm oranlarının yüksek olması etkili olmuştur.

CEVAP ANAHTARI

SINIFLANDIRMA

DÜNYA NÜFUSUNUN DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- **DOĞAL FAKTÖRLER**
  - İklim
  - Yeryüzü Şekilleri
  - Toprak Yapısı
  - Kara ve Denizlerin Dağılışı
  - Su Kaynakları
- **BEŞERÎ FAKTÖRLER**
  - Tarihi Faktörler
  - Tarım
  - Sanayi
  - Madencilik
  - Turizm
  - Ticaret
  - Ulaşım

HARİTAYI KULLAN

Nüfusun Dağılışını En Fazla Sınırlandıran / Kısıtlayan İklimler
Çöl İklimi
Sert Karasal İklim
Tundra İklimi
Kutup İklimi
Ekvatoral İklim
Dağ İklimi

Nüfusun Yoğunlaşmasında Olumlu Etki Yapan İklimler
Akdeniz İklimi
Ilıman Okyanusal İklim
Muson İklimi
Step İklimi
Savan İklimi

BİL - BUL - ÇÖZ

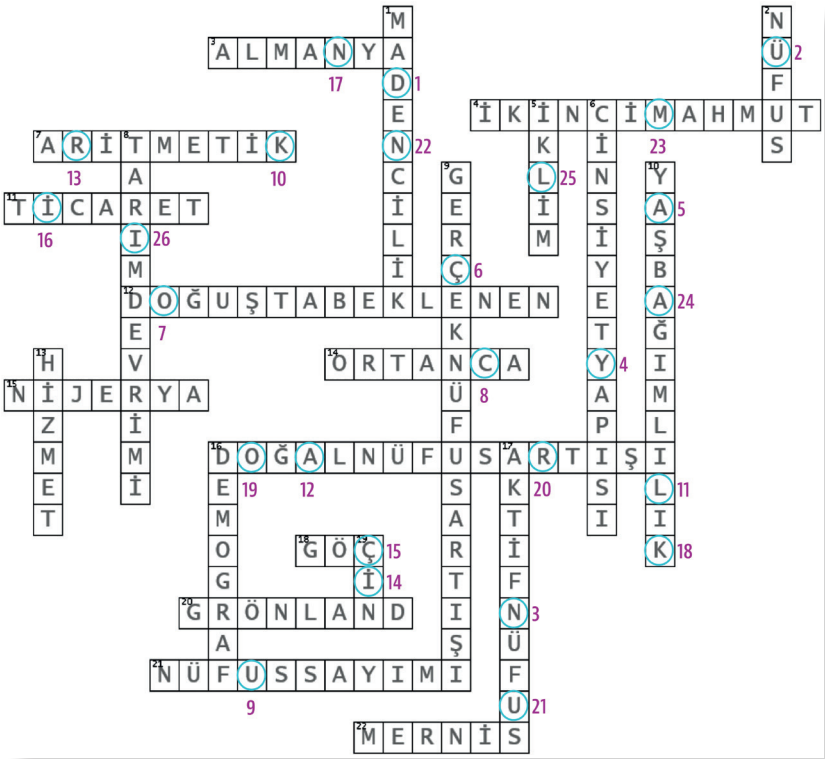

Anahtar Kelimeler: DÜNYA ÇOCUKLAR İÇİN KORUNMALI

KELİME AVI

1. Turizm
2. Somali
3. Dağlık Alan
4. Teknoloji
5. De Jure
6. Çöl
7. Ulaşım
8. Amazon Vadisi
9. İstatistik
10. Manchester
11. Okuryazar
12. Japonya
13. Sanayi
14. Bağımlı
15. Nil Deltası
16. Birinci
17. Demografi
18. Türkiye
19. Antarktika
20. Tarım

Anahtar Kelimeler:
ARİTMETİK NÜFUS YOĞUNLUĞU

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr